

УДК 342.922(477)

В.І. КНИШ, канд. юрид. наук, Харківський національний університет внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МІЛІЦІЇ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Ключові слова: організація діяльності, підрозділи ветеринарної міліції, органи внутрішніх справ

Сьогодні в Україні за умови перебудови існуючої системи державного управління, що стосується всіх сфер суспільного життя, одним із пріоритетних напрямків перетворень визначається підвищення ефективності охорони громадського порядку, особливо в процесі реформування адміністративної діяльності органів внутрішніх справ. У нашій країні, як правовій державі, найвищою соціальною цінністю визнається людина, її життя і здоров'я, тому діяльність правоохоронних органів спрямовується саме на служіння національним інтересам, а оскільки складовою частиною національних інтересів є санітарна та епідеміологічна безпека, то з метою гарантування останньої чинним законодавством передбачено, зокрема, формування і функціонування підрозділів ветеринарної міліції.

Так, у частині 1 ст.9 Закону України «Про ветеринарну медицину» зазначено, що для надання практичної допомоги державним органам ветеринарної медицини в організації та здійсненні контролю і нагляду за виконанням вимог ветеринарно-санітарних заходів щодо профілактики, локалізації та ліквідації карантинних хвороб тварин утворюються підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів (далі – підрозділи ветеринарної міліції). Задля виконання таких завдань підрозділи ветеринарної міліції наділені повноваженнями як юрисдикційного так і неюрисдикційного характеру (вони реалізуються у межах здійснення контролю та нагляду за виконанням фізичними та юридичними особами ветеринарно-санітарних вимог).

Проблемами адміністративної діяльності органів внутрішніх справ займалися, та в тому числі досліджували місце ветеринарної міліції в системі органів внутрішніх справ України такі вчені як, Ю.П. Битяк, С.Н. Бочарова, В. М. Василенко, В.І. Курило, А.Т. Комзюк, Д.П. Калаянов, О.В. Кузьменко, М.Я. Масленников, О.Ю. Піддубний, В.І. Семчик, А.Ю. Якімов, Ю.В. Ярмоленко та інші. Однак специфічність завдань підрозділів ветеринарної міліції та особливості їх співпраці з іншими державними органами та громадськими формуваннями, робить цю проблему не в повній мірі дослідженою. Тому метою нашої статті є встановлення особливостей організації діяльності підрозділів ветеринарної міліції в складі органів внутрішніх справ України.

Перед усім, ст.92 Конституції України, що визначає «виключну регламентацію законами України найважливіших суспільних та державних інститутів» [1] та ст.9 Закону України «Про ветеринарну медицину», розкривають зміст діяльності підрозділів ветеринарної міліції, як органів державної виконавчої влади. Так, за підрозділами ветеринарної міліції закріплюється правовий статус державних органів МВС України, що утворені для надання практичної допомоги органам держветмедицини в організації та здійсненні контролю і нагляду за виконанням вимог ветеринарно-санітарних заходів щодо профілактики, локалізації та ліквідації карантинних хвороб тварин. А до органів держветмедицини відносяться Держдепартамент ветмедицини, його територіальні органи, регіональна служба ветеринарного контролю та нагляду на державному кордоні України та транспорті» [2].

Таким чином, підрозділи ветеринарної міліції діють у складі МВС України, що є елементом правоохоронної системи суспільства, та виступає головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який призначений для формування і реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, ведення боротьби із злочинністю тощо [3]. Тобто, підрозділи ветеринарної міліції є складовою структури МВС України як єдиної системи державних озброєних органів виконавчої вла-

ди [4], що комплектуються виключно лікарями ветеринарної медицини, які за посадою є державними інспекторами ветеринарної медицини.

Як відомо, адміністративно-правовий статус це структурне явище, яке складається з декількох складових. Однак, не можна розглядати лише два компонента структури адміністративно-правового статусу (права та обов'язки), бо наявність лише прав та обов'язків не розкриває повного змісту адміністративно-правового статусу суб'єкта права, який ще й несе відповідальність перед державою та суспільством, а для здійснення ним своїх законних прав йому надаються державою певні гарантії. Тому, як на нас, до елементів адміністративно-правового статусу можна віднести права, обов'язки, відповідальність та гарантії. Щодо адміністративно-правового статусу, то окремі автори розділяють саме такі думки та визначають зміст статусу за допомогою складових елементів, наприклад, обов'язки, права, гарантії діяльності і юридичну відповідальність [5, с.88], або відносять до нього лише обов'язки, права та юридична відповідальність [6, с.25].

У той же час, В.К. Колпаков вказує, що потенційна здатність мати права і обов'язки у сфері державного управління (адміністративна правоздатність), реалізовувати надані права і обов'язки у сфері державного управління (адміністративна дієздатність), наявність суб'єктивних прав і обов'язків у сфері державного управління формує адміністративно-правовий статус суб'єкта, і є складовими адміністративної правосуб'єктності [7, с.97].

К.К. Лебедев пропонує розуміти адміністративну правосуб'єктність так само, як визначається загальне поняття правосуб'єктності і її галузеві види – як визнання суб'єктів даного виду учасниками суспільних відносин, регульованих нормами адміністративного права, і наділення їх здатністю до певної, в даному випадку адміністративної, діяльності [8, с.24].

Таким чином, можна зробити висновок, що під правовим статусом слід розуміти визначене нормативно-правовими актами правове становище фізичної або юридичної особи, що характеризується сукупністю її прав, обов'язків, гарантій та відповідальності. Відповідно,

адміністративно-правовий статус підрозділів ветеринарної міліції – це визначена адміністративно-правовими нормами сукупність прав і обов'язків підрозділу, які визначають його місце і роль у механізмі здійснення виконавчої влади, забезпеченні прав і свобод людини та громадянина, характер їх співпраці з іншими підрозділами ОВС, органами ветмедицини, органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та їх посадовими особами, а також гарантії реалізації передбачених законодавством прав та обов'язків співробітників ветеринарної міліції і відповідальність за їх не виконання.

Компетенцію підрозділів ветеринарної міліції можна визначити в реалізації декількох основних функцій. Перед усім, як правоохоронний орган та орган виконавчої влади, вони реалізують правоохоронну функцію, правозастосувальну, функцію контролю, нагляду, розпорядництва та регулювання. А саме законодавче закріплення вищенаведених функцій підрозділів ветеринарної міліції має принципове значення для організації їх діяльності як органів державної виконавчої влади.

Таким чином, місце підрозділів ветеринарної міліції у системі органів єдиної державної виконавчої влади ветеринарної медицини України визначається, перш за все, метою діяльності цих державних органів. А останньою є ветеринарний контроль та нагляд за дотриманням фізичними та юридичними особами вимог ветеринарно-санітарних заходів. Мета, в свою чергу, вимагає чіткого законодавчого визначення суто виконавчих функцій, які покладені на підрозділи ветеринарної міліції як суб'єкт виконавчої діяльності.

Перед усім повноваження підрозділів ветеринарної міліції полягають у проведенні протиєпізоотичних та ветеринарно-санітарних заходів. Протиєпізоотичні заходи включають у себе здійснення організаційно-господарської та спеціальної ветеринарно-санітарної діяльності, в тому числі профілактичної та діагностичної, що спрямована на запобігання, виявлення і ліквідацію заразних хвороб тварин, що виражається у профілактиці, локалізації та ліквідації карантинних хвороб тварин [2]. У той же час, ветеринарно-

санітарними заходами є будь-які заходи, у тому числі на виконання законів, постанов, інших нормативно-правових актів, зводів правил, вимог та процедур, включаючи, зокрема протиепізоотичні заходи, визначення критеріїв кінцевого продукту, методів переробки та виробництва, процедур тестування, інспектування, сертифікації та ухвалення, карантинні заходи, включаючи відповідні вимоги, пов'язані з транспортуванням об'єктів ветеринарного контролю та нагляду, на виконання положення щодо відповідних статистичних методів, процедур відбору зразків та методів оцінки ризику хвороби тварин, що застосовуються для: захисту життя і здоров'я тварин від ризиків, що виникають у результаті занесення, укорінення чи поширення хвороб тварин, організмів, які переносять хвороби, а також хвороботворних організмів; захисту життя і здоров'я людей або тварин від ризиків, що виникають від забруднюючих речовин, токсинів або хвороботворних організмів, які містяться у продуктах харчування чи кормах; захисту життя і здоров'я людей від ризиків, що виникають у результаті хвороб, які переносяться тваринами або продукцією, що виробляється з них [2].

Крім того, важливим повноваженням, що відображає взаємовідносини підрозділів ветеринарної міліції з установам держветмедицини є надання їм практичної допомоги, крім того до основних завдань підрозділів ветеринарної міліції в галузі ветеринарної медицини віднесено: участь у здійсненні заходів щодо нагляду за заготівлею, переробкою та випуском для реалізації доброякісної ветеринарно-санітарної продукції тваринного і рослинного походження; здійснення нагляду за переміщенням тварин, продукції тваринного походження, ветеринарних препаратів та інших об'єктів ветеринарного контролю та нагляду; здійснення нагляду за додержанням ветеринарно-санітарних вимог у фермерських господарствах, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності і підпорядкування, які займаються вирощуванням, заготівлею, зберіганням, переробкою та реалізацією продукції тваринного, а на ринках і рослинного походження; здійснення нагляду за додержанням юридичними і фізич-

ними особами ветеринарно-санітарних вимог, спрямованих на захист довкілля [9].

Відповідно до Положення про підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних заходів [9] працівники підрозділів ветеринарної міліції мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення, розглядати в установленому порядку матеріали про порушення законодавства з питань ветеринарної медицини. Разом з тим, звертаючись до Кодексу України про адміністративні правопорушення, відсутнє вищезазначене право безпосередньо у посадових осіб підрозділів ветеринарної міліції.

Адміністративно-юрисдикційні повноваження підрозділів ветеринарної міліції, а також право її працівників розглядати матеріали про порушення законодавства з питань ветеринарної медицини та виносити в установленому законом порядку відповідні рішення щодо притягнення посадових осіб та громадян до адміністративної відповідальності передбачені статтею 238 КУпАП, відповідно до якої Державні органи ветеринарної медицини, підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів Міністерства внутрішніх справ України розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушеннями правил щодо карантину тварин та інших ветеринарно-санітарних вимог (стаття 107 КУпАП).

Щодо організаційної побудови підрозділу ветеринарної міліції, то найвищою структурною ланкою підрозділів ветеринарної міліції, якій підпорядковані інші її територіальні підрозділи – відділи та відділення, є Управління підрозділів ветеринарної міліції, що функціонує як самостійний структурний підрозділ МВС України [2, 9]. Проте структурна побудова міліції визначена вичерпним переліком її підрозділів, у якому відсутній підрозділ ветеринарної міліції [4]. Тому насамперед необхідно законодавчо закріпити підрозділ ветеринарної міліції, як самостійний підрозділ міліції, шляхом внесення відповідних змін до частини 1 статті 7 Закону України «Про міліцію», що дозволить забезпечити єдність структурних складових системи МВС України, а також ефективне функціонування цього важливого підрозділу міліції.

Головною особливістю, що визначає діяльність підрозділів ветеринарної міліції є підпорядкування Управління підрозділів ветеринарної міліції органам державної виконавчої влади вищого рівня, функціонально – Департаменту ветмедицини, а організаційно – Міністерству внутрішніх справ України в особі одного із заступників міністра згідно з розподілом обов'язків.

Таким чином, підрозділи ветеринарної міліції – це державні органи МВС України, створені для здійснення ветеринарного контролю та нагляду за дотриманням фізичними та юридичними особами вимог ветеринарно-санітарних заходів. Підрозділи ветеринарної міліції є органами державного управління галуззю ветеринарної медицини, що діють у складі МВС України [2, 9].

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Закон Верховної Ради України «Про внесення змін до Закону України «Про ветеринарну медицину»: від 16.11.2006 р., № 361-V // Офіційний вісник України. – 2006. – № 51. – Ст. 3382.

3. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство внутрішніх справ

України» : від 17.10.2000 р., № 1138/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 42. – Ст. 1774.

4. Закон України «Про міліцію» : від 20.12.1990 р., № 565-XII // ВВР УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.

5. Янюк Н. Особливості адміністративно-правового статусу посадової особи / Янюк Н. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали III Регіональної наук. конф. (лютий 1997 р.). – Львів, 1997. – С. 87–90.

6. Шестаков С. В. Адміністративно-правовий статус працівника міліції: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / С. В. Шестаков ; Нац. юрид. академія ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2003. – 203 с.

7. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 752 с.

8. Лебедев К. К. Понятие о содержании хозяйственной правосубъектности / К. К. Лебедев // Межвузовский сборник научных трудов. – Свердловск, 1985.

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних заходів» : від 29.03.2002 р., № 395 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 14. – Ст. 724.

Книш В. І. Організація діяльності підрозділів ветеринарної міліції в системі органів внутрішніх справ України / В. І. Книш // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 455–458 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11kvivcu.pdf>

Розглянуто повноваження та організаційну структуру підрозділів ветеринарної міліції в системі органів внутрішніх справ України та як органа виконавчої влади. Виділено їх основні завдання та функції, особливості підпорядкування та взаємодії.

Книш В.И. Организация деятельности подразделений ветеринарной милиции в системе органов внутренних дел Украины

Рассмотрены полномочия и организационная структура подразделений ветеринарной милиции в системе органов внутренних дел Украины и как органа исполнительной власти. Выделены их основные задачи и функции, особенности подчинения и взаимодействия.

Knysh V.I. The Organization of Activity of Divisions of Veterinary Militia in System of Law-Enforcement Bodies of Ukraine

The authority and organizational structure of police departments in the veterinary authorities like the body of Internal Affairs of Ukraine and as executive authority are considered. Their main tasks and functions, special subordination and coordination are identified.